

Årsberetning for BKK Pensjonskasse 2016

BKK Pensjonskasse ble opprettet i 2000 for ansatte i BKK-konsernet (BKK). BKK Pensjonskasse har en offentlig tjenstepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. I tillegg til BKK er Tafjord Kraft (TAFJORD), Sogn og Fjordane Energi (SFE), Sunnhordland Kraftlag (SKL), Fjordkraft, Sognekraft, Vestavind Kraft, Vestavind Offshore, Validér AS, Sunnfjord Energi og Mørenett tilsluttet pensjonskassen. Pensjonskassen er medlem i Overføringsavtalen.

Styrets arbeid

Styrets arbeid i 2016 har i hovedsak vært oppgaver knyttet til ordinær drift av pensjonskassen, medlemmenes rettigheter, arbeid knyttet til finansforvaltningen og risikoanalyser. Styret besluttet i 2015 at pensjonskassen skal tilby innskuddspensjon til de sponsorselskapene som velger overgang til innskuddspensjon for sine ansatte. Sognekraft, BKK, Validér, SFE, har alle valgt å inngå avtale med pensjonskassen om forvaltning av nye innskuddsordninger i 2016.

Styret har løpende fokus på pensjonskassens risikobærende evne, kapitalsituasjon og oppfølging av rutiner knyttet til internkontroll og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Styret gjennomgår strategier årlig eller oftere ved behov. Daglig leder utarbeider årlig rapport til styret om pensjonskassens status og drift basert på styrets vedtatte prinsipper og rutiner samt bestemmelsene i Internkontrollforskriften. I tillegg utarbeides det en bekreftelse fra en uavhengig instans. Styret anser internkontrollen og risikostyringen i pensjonskassen å være tilfredsstillende. Pensjonskassen har ikke egen IKT-drift og kjøper alle sine administrative tjenester. Pensjonskassen er gitt konsesjon for sin drift og for behandling av personopplysninger.

Styret har stilt relevante krav til tjenesteleverandørene som ledd i styringen av operasjonell risiko. Dette følges opp gjennom rapportering, bl.a. om internkontroll, samt gjennomgang av utvalgte områder ved behov.

Styret har ved utløpet av 2016 følgende sammensetning:

Oppnevnt av BKK:	Jostein Søfteland, styreleder Anne Marit Steen, nestleder Harald Reikvam
Oppnevnt av TAFJORD:	John Steinar Storheim
Oppnevnt av SKL:	Tjerand Espeland
Oppnevnt av SFE:	Martin Holvik
Oppnevnt av Sunnfjord:	Ingvar Byrkjeland
Oppnevnt av Sognekraft:	Berit Larsen
Oppnevnt av Fjordkraft:	Birte Strander
Eksternt styremedlem :	Catrine Gjedefo
Valgt blant medlemmene:	Jens Skår (BKK) Svein Davidsen (BKK) Bjørnar Dahle (Mørenett) Geir Magne Evebø (SFE)

Pensjonskassen har ingen ansatte og det er derfor ikke iverksatt tiltak for å fremme likestilling eller forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene. Pensjonskassens styre forutsetter at foretakene og de ansattes organisasjoner gjennom sine valg av styrerepresentanter, har og følger egne planer for å fremme likestilling.

Det er inngått avtale med Gabler Pension Services AS om full administrasjon av pensjonskassens virksomhet, herunder daglig ledelse, ansvarshavende aktuar og forsikringsteknisk administrasjon. Det er inngått avtale med Gabler Accounting AS om regnskapsføring. Lars Krüger er daglig leder for pensjonskassen.

Det har i løpet av året vært avholdt 4 styremøter. Det er utarbeidet instruks for styrets arbeid samt instruks for daglig leders ansvars- og arbeidsområde. Det er utnevnt en egen investeringskomite med 4 av styrets medlemmer som møtes ved behov.

Risikostyring

Styret har stilt rammer og krav for de viktigste risikoforhold, og etablert løpende rapportering. Risikostyringen, herunder investeringsstrategi, er fastlagt med utgangspunkt i at det ikke skal oppstå tap på medlemmenes opptjente rettigheter.

Resultatutviklingen følges gjennom året. Det utarbeides kvartalsregnskap, basert på markedsverdier og fullt forsikringsteknisk oppgjør. Pensjonskassen innførte beregningsgrunnlaget K2013 i sine tariffer fra 01.01.14, og er fullt oppreservert for dette. Grunnlaget reduserer risiko knyttet til allment økende levealder. Styret har for øvrig vedtatt forsikringsstrategi, og følger forholdet mellom forsikringstariffer og avsetninger løpende.

Pensjonskassen er eksponert for markedsrisiko. Dette omfatter risiko for fall i aksjemarkeder, renteoppgang eller endret kredittprising som gir kurstap på obligasjoner, og endringer i valutakurser. Risikostyringen omfatter bl.a. grenser for eksponering mot de enkelte aktivaklasser og for tapspotensial i forhold til bufferkapital (stresstest). Styret følger avkastningen og bufferkapitalsituasjonen gjennom etablert månedlig rapportering. Det utarbeides kvartalsvise kontrollrapporter. I tillegg har Gabler Investment Consulting oppfølging og uavhengig kontroll av pensjonskassens kapitalforvaltning.

I forbindelse med innføring av risikoovervåkning etter Solvens II-regelverket har pensjonskasser ikke lenger et kapitaldekningskrav. Derimot er pensjonskasser pålagt å rapportere og følge opp risikoeksponering gjennom en egen stresstest. Pensjonskassen skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings og kredittrisiko, vil påvirke pensjonskassens bufferkapital. Analysene utføres med utgangspunkt i retningslinjer fra Finanstilsynet for rapportering av Stresstest I. Stresstest I er basert på virkelige verdier av eiendeler og forpliktelser og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av at pensjonskassen avvikles. Styret overvåker pensjonskassens risiko målt etter denne stresstesten kvartalsvis og skal vurdere tiltak dersom Stresstest I gir grunn til å tro at pensjonskassens fremtidige finansielle stilling er utsatt.

Eiendelene er investert i verdipapirfond og delporteføljer i aktive mandater. Dette anses å gi en god reell risiko-spredning, slik at konsekvensen av at én enkelt motpart ikke oppfyller sine forpliktelser vil være begrenset. Kredittrisikoen i pensjonskassens forvaltning vurderes som lav. Forvalterne kan benytte terminer/renteswaper på renteporteføljen. I aksjeporteføljen kan det benyttes salgsopsjoner for å begrense risikoen. Valutaterminer anvendes kun i sikringsøyemed.

Utenlandske renteinvesteringer skal i hovedsak være sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i globale aksjer var per 31.12.2016 i hovedsak valutasikret.

Likviditetsstyringen tar utgangspunkt i at pensjonsutbetalinger har høyeste prioritet. Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene i så vel aksjer som rentepapirer anses å være tilstrekkelig likvid. Likviditetsstrategien anses å fungere tilfredsstillende.

Pensjonskassens midler forvaltes etter regelverket for kollektivt investeringsvalg. Foretakene har ansvar for avkastningen og godkjenner finansstrategi, mens finansforvaltningen utøves av Pensjonskassen. Partene har inngått avtale som regulerer dette. Pensjonskassens risiko knyttet til manglende avkastning er i utgangspunktet dekket ved rett til å belaste foretakenes premiefond, og deres plikt til å betale premietilskudd. Pensjonskassens innskuddsportefølje forvaltes etter reglene for investeringsvalg. Det er etablert fire ulike risikoprofiler bestående av ulike verdipapirfond hvor det enkelte medlem selv velger risikoprofil. Pensjonskassen har ingen risiko knyttet til verdiendringer i innskuddsporteføljen.

Premier innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kreditrisiko mot foretakene den er opprettet for, anses å være liten.

Markedsutvikling

Hovedindeksen på Oslo Børs (OSEBX) steg 12,1% i 2016 sammenlignet med verdensindeksen som steg med 5,0% i 2016, målt i NOK (MSCI World). Aksjeåret 2016 startet imidlertid med betydelig kursfall på verdens børser. Halvveis inn i januar hadde hovedindeksen falt 13,4%. Kursfallet sammenfalt med en kraftig nedgang i oljeprisen, en nedgang som startet sommeren 2014. Januar ble et vendepunkt i dette henseende og i resten av 2016 opplevde vi stigende oljepris. Økningen i oljepris var med på å gjøre energisektoren til den sterkeste sektoren i verdensindeksen i 2016, og Oslo Børs der energisektoren har en relativt stor vekt, til et av de sterkeste markedene i 2016.

2016 var det første året på lang tid der rentenivået, ved 10 års statsrenter, gikk opp. I både Norge og USA steg renten med 17-18 punkter og er nå på henholdsvis 1,48% og 2,27%. Sentralbanken i USA satte i desember 2016 opp styringsrenten for andre gang siden finanskrisen. Oslo Børs 3 år statsobligasjonsindeks (ST4X) viste en avkastning i 2016 på 0,4 %. Barclays indeks for globale obligasjoner (Global Aggregate Index Hedged to NOK) viste en avkastning på 2,0 %.

Verdensøkonomien ble i 2016 kjennetegnet av en relativt stabil, men moderat vekst. Et bilde vi kjenner godt igjen fra de to foregående årene. På tross av den moderate veksten, har arbeidsledigheten på begge sider av Atlanteren hatt en stabil nedgang over lang tid. Arbeidsledigheten i eurosonen er for første gang på lenge under 10% og var ved årsskiftet på 9,8%. Det er likevel store forskjeller innad i eurosonen, Tyskland har en arbeidsledighet på 4,1%, mens Spania og Italia sliter mer med en ledighet på henholdsvis 19,2% og 11,6%. Ved årsskiftet var det likevel fremdeles en positiv trend i disse landene.

Oljeprisen nådde en bunn på \$27,8 per fat i januar. Etter det initiale fallet steg oljeprisen gjennom 2016 til \$56,7 per fat ved årsskiftet. Etter svekkelse for den norske kronen i 2014 og 2015, var dette med på å styrke kronen mot amerikanske dollar, euro og britiske pund med henholdsvis 2%, 6% og 18% i 2016.

Resultater

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser og pensjonskassens eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. I tråd med gjeldende regnskapsforskrift, skal pensjonskassens totale midler fordeles mellom investeringsvalgporteføljen (teknisk regnskap/forsikringsfond) og selskapsporteføljen (ikke teknisk regnskap/ansvarlig kapital). Investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen forvaltes samlet og etter samme forvaltningsstrategi. Finansinntekter og -kostnader er i regnskapet fordelt pro rata mellom de to porteføljene.

Resultatutviklingen avhenger i hovedsak av avkastning fra finansforvaltningen ut over pliktig tilførsel til premiereserven (snitt grunnlagsrente ca. 2,8 %). Avkastning på forvaltningskapitalen målt etter markedsverdier var 7,6 % (0,8 % i 2015) og ga et finansresultat på 169,3 mill. kroner. Risikoresultatet ble 21,8 mill. kroner og administrasjonsresultatet ble 1,2 mill. kr. Regnskapsmessig resultat før skatt, etter avsetninger av 180,2 mill. kroner til premiefond, fordeler seg med 29,3 mill. kroner på investeringsvalgporteføljen og 17,2 mill. kroner på selskapsporteføljen. Skattekostnaden er beregnet til 0,1 mill. kroner og utgjør i sin helhet formuesskatt. Resultatet er disponert med 10,9 mill. kroner til risikoutjevningfond og 35,5 mill. kroner til egenkapital.

Forvaltningskapital per 31.12.2016 (i mill. kr):

Aksjer og andeler	1.668,1
Obligasjoner, bankinnskudd og andre fordringer	2.263,0
Til sammen	<u>3.931,1</u>

Ved fastsettelsen av premiereserven, er pensjoneringsalderen satt til 67 år. Ved overgang til AFP-pensjonering, blir det på pensjoneringstidspunktet beregnet og belastet en engangspremie som er tilstrekkelig til at premiereserven er fullt innbetalt. Pensjonsforpliktelsen (premiereserven) for aktive medlemmer, pensjonister (inkl. uføre) og medlemmer med oppsatte rettigheter (medlemmer som har sluttet), utgjorde 3.080,2 mill. kr. Etter disponering utgjorde premiefondet 531,4 mill. kroner per 31.12.2016. Premiefondet er tilordnet de foretak som inngår i pensjonskassen.

Utsikter fremover

Pensjonskassen har fra 2016 forvaltet innskuddspensjon for flere av foretakene tilknyttet pensjonskassen. Med unntak av Fjordkraft og SKL har alle foretakene i løpet av 2016, eller per 1.1.2017, lukket sine ytelsesordninger for nye medlemmer. Alle foretakene har hatt valg med frivillig overgang til innskuddspensjon for sine ansatte. BKK pensjonskasse vil administrere innskuddsordningene for de foretakene som ønsker dette.

Styret legger vekt på å opprettholde en soliditet som gjør det mulig å ha en diversifisert aktivasammensetning. Målet er å kunne oppnå en fremtidig avkastning i overkant av grunnlagsrenten, med begrenset risiko. Pensjonskassens finansielle stilling anses å være god og tilpasset investeringsstrategien og det etablerte opplegg for risikostyring. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til pensjonskassers formelle soliditetskrav. Pensjonskassen vurderer sitt opplegg for risikostyring i forhold til nye krav til soliditet og risikomåling fortløpende.

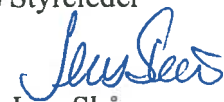
Det er ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for resultat og finansiell stilling etter regnskapsårets slutt som ikke er omtalt i årsberetningen, og regnskapet er avlagt under forutsetning

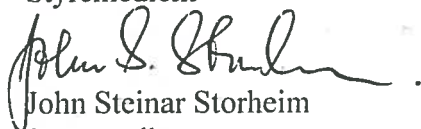
av fortsatt drift og at pensjonskassen drives under gjeldende regelverk og rammebetingelser. Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

Bergen, 31. desember 2016

21. mars 2017

Jostein Sjøfteland
Styreleder

Jens Skår
Styremedlem

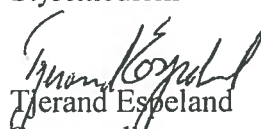

John Steinar Storheim
Styremedlem

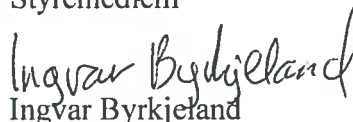

Martin Holvik
Styremedlem

Birte Strander
Styremedlem

Anne Marit Steen
Nestleder

Svein Davidsen
Styremedlem

Tjerand Espeland
Styremedlem

Ingvar Byrkjeland
Styremedlem

Geir Magne Evebø
Styremedlem

Harald Reikvam
Styremedlem

Bjørnar Dahle
Styremedlem

Catrine Gjedebo
Styremedlem

Berit Larsen
Styremedlem

Lars Krüger
Daglig leder

Årsregnskap 2016

31.12.2016

for

BKK Pensjonskasse

Foretaksnr. 981 467 574

Utarbeidet av

GABLER
ACCOUNTING

www.gabler.no

BKK Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
<i>Tall i hele tusen</i>			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	16	256 755	229 076
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremier	17	-195	-235
1.3 Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	20	31 643	142
Sum premieinntekter for egen regning		288 204	228 983
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		72 451	73 086
3.4 Verdiendringer på investeringer		168 729	-83 676
3.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		19 648	37 280
Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		260 828	26 690
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter		2 281	0
5. Pensjoner mv.			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto	19	-118 879	-112 337
5.2 Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	18	-57 048	0
Sum pensjoner mv.		-175 928	-112 337
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
7.			
7.1 Endring i pensjonskapital mv.	14	-147 377	-165 591
7.1.1 Endring i pensjonskapital mv. - Oppreservering av premiereserven	14	0	6 998
7.3 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15	-187 322	3 216
7.4 Endring i andre avsetninger	14	-4 989	2 527
7.5 Overføring av tilleggsavsetninger fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	20	4 989	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-334 698	-152 850
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader		-4 593	-4 028
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-6 545	-6 182
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	21	-11 139	-10 210
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		-272	0
11. Resultat av teknisk regnskap		29 276	-19 725

BKK Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
<i>Tall i hele tusen</i>			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		4 863	5 506
12.4 Verdiendringer på investeringer		11 306	-6 305
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		1 319	2 809
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		17 489	2 010
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader		-308	-303
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	21	-308	-303
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		17 181	1 707
16. Resultat før skattekostnader		46 457	-18 018
17. Skattekostnader	23	-91	-320
20. TOTALRESULTAT		46 365	-18 338
Overført fra/til risikoutjevningfond		-10 906	-1 153
Overført fra/til egenkapital		-35 460	19 491
SUM OVERFØRT	22	-46 365	18 338

BKK Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
<i>Tall i hele tusen</i>			
2. Investeringer			
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	118 327	95 743
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	146 974	136 617
2.4.3 Utlån og fordringer og bankinnskudd	5	13 228	9 492
2.4.4 Finansielle derivater	4	60	670
Sum investeringer		278 589	242 522
3. Fordringer			
3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter		2 258	6 305
3.2 Andre fordringer		2 408	2 074
Sum fordringer	8	4 666	8 379
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		283 255	250 901
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
8. Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
8.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
8.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	1 549 732	1 309 358
8.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	1 923 567	1 868 326
8.4.3 Utlån og fordringer og bankinnskudd	5	173 711	129 811
8.4.4 Finansielle derivater	4	788	9 158
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		3 647 798	3 316 653
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		3 647 798	3 316 653
SUM EIENDELER		3 931 054	3 567 553

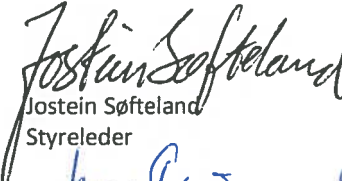
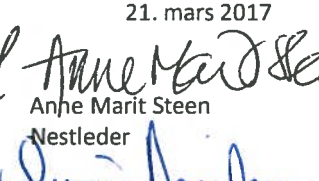

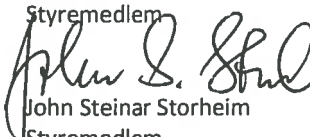
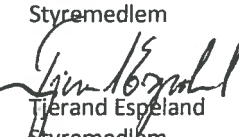
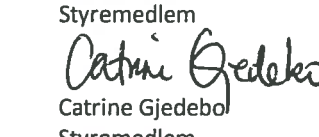
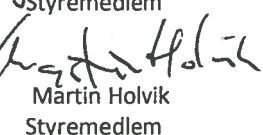

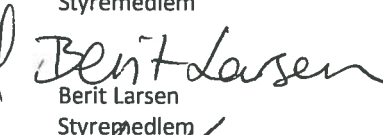

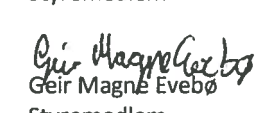
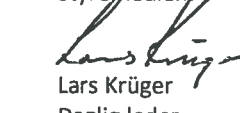
BKK Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		NOTE	31.12.2016	31.12.2015
<i>Tall i hele tusen</i>				
10.	Innskutt egenkapital			
10.1	Annen innskutt egenkapital		72 292	72 292
	Sum innskutt egenkapital		72 292	72 292
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningfond		19 057	8 151
11.2	Annen opptjent egenkapital		194 407	158 948
	Sum opptjent egenkapital		213 464	167 099
14.	Forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
14.1	Pensjonskapital mv.	14	3 092 390	2 945 013
14.2	Tilleggsavsetninger	14	4 989	0
14.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15	531 362	363 489
	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		3 628 741	3 308 501
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.2	Forpliktelser ved skatt		200	250
	Sum avsetninger for forpliktelser	9,23	200	250
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	4	12 660	16 427
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	9	66	0
16.3	Andre forpliktelser	9	3 630	2 984
	Sum forpliktelser		16 356	19 411
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE			3 931 054	3 567 553

Bergen, 31. desember 2016

21. mars 2017

		
Jostein Søfteland Styreleder	Anne Marit Steen Nestleder	Harald Reikvam Styremedlem
		
Jens Skår Styremedlem	Svein Davidsen Styremedlem	Bjørnar Dahle Styremedlem
		
John Steinar Storheim Styremedlem	Tjerand Espeland Styremedlem	Catrine Gjedebo Styremedlem
		
Martin Holvik Styremedlem	Ingvar Byrkjeland Styremedlem	Berit Larsen Styremedlem
		
Birte Strander Styremedlem	Geir Magné Evebø Styremedlem	Lars Krüger Daglig leder

BKK Pensjonskasse**Egenkapital**

<i>Tall i hele tusen</i>	2016	2015
Innskutt egenkapital 01.01	72 292	72 292
Innbetalt egenkapital	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	72 292	72 292
Risikoutjevningfond 01.01	8 151	6 998
Til/fra risikoutjevningfond	10 906	1 153
Risikoutjevningfond 31.12	19 057	8 151
Opptjent egenkapital 01.01	158 948	178 438
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	35 460	4 463
Tilbakeført oppreservering 2013 mot egenkapital	0	-23 954
Opptjent egenkapital 31.12	194 407	158 948
Sum opptjent egenkapital 31.12	213 464	167 099

BKK Pensjonskasse**Kontantstrøm**

<i>Tall i hele tusen</i>	2016	2015
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalte premier	249 270	190 216
Utbetalte pensjoner	-118 879	-112 337
Overførsel til andre forsikringsordninger	-70 421	0
Overførsel fra andre forsikringsordninger	42 090	142
Årets forsikringsrelaterte kostnader, inkl. reassuranse & forvalterkostnad	-11 642	-10 749
Endringer i debitorer/kreditorer	378	-509
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-141	-455
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	90 654	66 309
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto finansinntekter	100 290	118 682
Endring i opptjente renter	3 495	10 168
Netto investert i aksjer/aksjefond	-77 323	-23 385
Netto investert i rentepapirer/rentefond	-77 980	-237 142
Netto investert i finansielle derivater	8 500	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-43 018	-131 677
Netto kontantstrøm for perioden	47 636	-65 369
Likviditetsbeholdning 1.1.	139 303	204 671
Likviditetsbeholdning 31.12.	186 939	139 303

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, aksjefond, eiendomsfond og private equity andeler. Virkelig verdi på børsnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Finansielle derivater

Finansielle derivater måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Kategorien inkluderer opsjoner, valuta- og rentederivater. Virkelig verdi av finansielle derivater fastsettes til observerbare markedsverdier. Dersom virkelig verdi ikke kan observeres direkte, estimeres virkelig verdi ved hjelp av matematiske modeller som er allment akseptert for prising av derivater. Finansielle derivater inngår som en integrert del av forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljene for å oppnå den ønskede avkastnings- og risikoprofil.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjoner og andre finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Disse investeringene regnskapsføres til amortisert kost basert på internrentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall. Pensjonskassen har for tiden ingen investeringer som er klassifisert som holdt til forfall.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer. Finansielle eiendeler klassifisert som utlån og måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rentemethode. Nedskrivning av utlån og fordringer gjennomføres over resultatet dersom det foreligger objektive indikasjoner på verdifall.

Forvaltning av investerings- og selskapsporteføljen (ytelsespensjon)

Med virkning fra 01.01.2009 forvaltes pensjonskassens midler etter regelverket for kollektivt investeringsvalg. Pensjonskassens eiendeler og avkastning på disse, fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (investeringsvalgporteføljen) før årsoppgjørdisposisjoner.

Det innebærer at verdipapirene regnskapsføres til virkelig verdi slik at eventuell merverdi i forhold til kostpris ikke føres til kursreguleringsfond.

Forvaltning av innskuddsporteføljen (innskuddspensjon)

Pensjonskassens eiendeler i innskuddsporteføljen forvaltes etter reglene for investeringsvalg. Det er etablert fire ulike risikoprofiler bestående av ulike verdipapirfond hvor det enkelte medlem selv velger risikoprofil. Pensjonskassen har ingen risiko knyttet til verdiendringer i innskuddsporteføljen. Eiendelene i innskuddsporteføljen er i notene inkludert i kundeporteføljen for investeringsvalg.

Forsikringsmessige forpliktelser

Premiereserve

Premiereserve er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning. Ved beregning av premiereserve har pensjonskassen benyttet dødelighetsgrunnlaget K2013. Pensjonskassen er fullt oppreservert til dette dødelighetsgrunnlaget.

Administrasjonsreserven er bygget opp i tråd med gjeldende forskrifter og utgjør 4 % av premiereserven. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 3 % for opptjening før 1.1.2012, 2,5% for 2012-2014 og 2,0 % for opptjening fra og med 1.1.2015. Ved overgang til AFP mellom 62 – 65 år avsettes fulle premiereserver for å dekke fremtidige forpliktelser for AFP 65 – 67 år.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfeller som er inntruffet innen regnskapsårets slutt.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt utgjøre inntil 12 % av premiereserven, og kan benyttes til dekning av fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlaget.

Premiefond

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie samt til dekning av ikke oppnådd grunnlagsrente dersom avkastningen har vært lavere enn gjennomsnittlig grunnlagsrente. Fondet blir tilført 2,0 % årlig rente.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres som en resultatdisponering.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivater.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Netto inntekter fra investeringer

Netto inntekter fra investeringer inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i investeringsvalgporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretifeller).

Regnskapsmessig behandling av flytting

Overføring av premiereserve ved flytting føres for mottatte reserver som premieinntekter og for avgitte reserver som erstatninger. Resultatføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. Flyttebeløpet inkluderer også andel av tilleggsavsetning, kursreserver og årets resultat.

Fratrådte medlemmer flyttes ikke ut av pensjonskassen, men blir stående med oppsatte rettigheter fram til pensjoneringstidspunkt. Flytting skjer således kun når hele bedrifter flytter sine medlemmer over i annen forsikringsordning med tilsvarende vilkår. Hele den opptjente reserve vil da bli overført.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattfordel. Utsatt skattefordel beregnes ut fra skattbare midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen. Midlertidige forskjeller i kundeporteføljen har ikke sannsynlig fremtidig utnyttelse da disse vil gå til forsikringstekniske avsetninger når disse blir realisert.

Formueskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formueskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10.

NOTE 2 - FINANSIELLE EINDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT**Aksjer og andeler**

	Antall	Kostpris	Markedsverdi	Mer/mindre verdi
Austevoll Seafood ASA	337 400	8 692	28 257	19 565
Bonheur ASA	37 100	6 610	2 680	-3 929
DNB ASA	198 800	19 247	25 526	6 279
Kid ASA	246 000	7 272	7 872	600
Borregaard ASA	139 400	5 939	11 779	5 840
Ekornes ASA	150 000	13 811	15 975	2 164
Farstad Shipping ASA	182 000	16 453	723	-15 730
Lerøy Seafood Group ASA	67 900	5 489	32 667	27 178
Norsk Hydro ASA	371 000	10 868	15 322	4 454
Odfjell SE ser. A	84 000	3 831	2 461	-1 369
Orkla ASA	189 000	9 809	14 780	4 971
SalMar ASA	109 800	3 411	28 339	24 929
Solstad Offshore ASA	147 158	8 605	1 692	-6 913
Statoil ASA	144 000	19 734	22 810	3 075
TGS-NOPEC Geophysical Co ASA	175 500	15 545	33 643	18 099
Wilh. Wilhelmsen Holding ASA ser	162 500	18 140	32 175	14 035
Yara International ASA	84 500	17 016	28 730	11 714
Aksjer, norske		190 470	305 432	114 962
Sparebank 1 SMN	296 024	15 317	19 168	3 851
Sparebanken Møre	26 720	4 563	6 787	2 224
Sparebank 1 Nord-Norge	430 446	13 894	22 491	8 597
Sparebank 1 SR-Bank	404 000	19 823	24 543	4 720
Egenkapitalbevis, norske		53 597	72 988	19 391
Prosafe SE ser. Ord	273 431	6 836	10 117	3 281
Subsea 7 S.A.	187 300	16 235	20 472	4 237
Aksjer, internasjonale		23 071	30 589	7 518
Nordea Kapital	9 533	51 495	98 819	47 324
Nordea Norge Verdi	11 531	54 183	109 994	55 811
Storebrand Global Indeks I	349 219	570 543	765 236	194 694
Danske Invest Norge II	134	1 246	1 341	95
Odin Eiendom	1 398	1 027	1 012	-15
KLP AksjeFremv. Mkt. Indeks I	611	931	942	10
Aksjefond, norske		679 425	977 344	297 919
SPP Emerging Markets SRI	470 434	44 564	48 079	3 515
Vanguard SRI Global Stock Inst	1 635	2 588	2 731	142
Aksjefond, internasjonale		47 152	50 810	3 658
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	1 392 490	818	836	18
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	138	80 134	82 768	2 633
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	112 466 785	122 538	131 119	8 582
Eiendomsfond		203 490	214 723	11 233
DnB NOR Private Equity I KS	17 797 500	675	14 556	13 881
DnB NOR Private Equity I GP AS	1 977 500	75	1 617	1 542
Private Equity		750	16 173	15 423
Totalt aksjer og andeler		1 197 955	1 668 059	470 104

Total aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

Andel selskapsportefølje	118 327
Andel investeringsvalgportefølje	1 549 732
Sum PK	1 668 059

Markedsverdi

Aksjer, norske	305 432
Egenkapitalbevis, norske	72 988
Aksjer, internasjonale	30 589
Aksjefond, norske	977 344
Aksjefond, internasjonale	50 810
Eiendomsfond	214 723
Private Equity	16 173
	1 668 059

Risikoprofil aksjer (ytelsespensjon)

BKK Pensjonskasse har gjennom året hatt aksjeeksponering gjennom en diskresjonært forvaltet norsk aksjeportefølje hos Pareto, to norske aksjefond og to utenlandsk aksjefond. Den samlede aksjeeksponeringen har variert mellom 31,8% og 36,4% året gjennom. Summen av enkeltaksjer og aksjefond utgjorde ved utgangen av 2016 36,4% av totalporteføljen. Hovedvekten av aksjeeksponeringen er mot globale aksjemarkeder. Pensjonskassens aksjeinvesteringer er bredt diversifisert.

NOTE 3 - OBLIGASJONER OG ANDRE INVESTERINGER MED FAST AVKASTNING

Sektor	Pålydende			Mer/mindre		OIFR
	verdi	Kostpris	Markedsverdi	verdi		
0% Statsforetak	12 000	13 333	13 062	-271	330	
10% Særskilt sikrede obligasjoner	579 000	589 760	591 634	1 875	3 375	
20% Kommune/fylkeskommune	300 000	301 236	305 803	4 567	1 985	
20% Bank og kredittforetak	745 000	748 243	757 125	8 882	7 770	
50% Industri	15 000	14 740	15 309	569	193	
100% Industri	329 000	331 015	334 630	3 615	1 573	
0% Utland statsforetak	10 000	10 448	10 920	472	305	
100% Utland Industri	20 000	20 068	20 268	200	124	
Sum obligasjoner	2 010 000	2 028 843	2 048 751	19 908	15 656	

	Antall	Kostpris	Markedsverdi	Mer/mindre		OIFR
				verdi		
DNB Obligasjon III	95	969	966	-4	0	
Obligasjonsfond, norske		969	966	-4	0	
Bluebay Inv.Grade Euro Agg NOK	904	1 072	1 071	-2	0	
BlueBay Global High Yield NOK	1 148	1 545	1 570	25	0	
Templeton Global Bond Fund	130 933	1 288	1 359	71	0	
Loomis Sust Global Corp NOK	10 145	1 181	1 168	-13	0	
Obligasjonsfond, internasjonale		5 086	5 169	82	0	
Totalt obligasjoner og obligasjonsfond		2 034 898	2 054 885	19 987	15 656	

Totalt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Andel selskapsportefølje	146 974
Andel investeringsvalgportefølje	1 923 567
Sum PK	2 070 541

NOTE 4 - FINANSIELLE DERIVATER

Motpart	Type	Forfall	Markedsverdi
Storebrand Bank	3 mnd 2016	15.03.2017	-12 039
Valuta Forwards			-12 039
Nordea Bank	Regulære	12.06.2017	99
Nordea Bank	Regulære	25.01.2021	-311
Nordea Bank	Regulære	19.02.2021	-205
Nordea Bank	Regulære	09.11.2021	-203
Renteswaper			-621
Nordea Bank - renteswap			368
Opptjente, ikke forfalte renter			368
SEB - Aksjeopsjoner	Put Opsj.	27.04.2017	480
Sum opsjoner			480
Sum finansielle derivater			-11 812

Totalt finansielle derivater

Andel selskapsportefølje	60
Andel investeringsvalgportefølje	788
Finansielle derivater (Forpliktelser)	-12 660
Sum PK	-11 812

NOTE 5 - BANK**Totalt innskudd bankkonti**

Andel selskapsportefølje	13 228
Andel investeringsvalgportefølje	173 711
Sum PK	186 939

Pr 31.12.2016 utgjorde bundne midler på skattetrekkskontoen TNOK 2 916.

NOTE 6 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Balanseført verdi per 31.12	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke observerbar input
Aksjer og andeler	1 668 059	409 009	1 028 153	230 896
Obligasjoner	2 070 541	24 617	2 045 924	0
Bank	186 939	0	186 939	0
Derivater	-11 812	0	-11 812	0
Totalt	3 913 727	433 626	3 249 204	230 896

NOTE 7 - FINANSIELL RISIKO (ytelsespensjon)

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer og rentebærende verdipapirer. Investeringer foretas i verdipapirfond og diskresjonært forvaltede porteføljer. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelenes verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom bufferkapital og markedsrisiko følges løpende, og uttrykkes gjennom måltallet bufferkapitalutnyttelse. Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Pr. 31.12.16 er bufferkapitalutnyttelsen på 56,6% i stresstest II, noe som anses som en tilfredsstillende risikosituasjon.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2016 investeringer i rentebærende papirer på MNOK 2 064,4. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 1,48 år. Porteføljeverdien vil falle med ca MNOK 30,6 ved et parallelt skift i rentekurven på +1 %. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Pensjonskassens renteinvesteringer er innenfor "investment grade". Premien innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, ansees å være liten.

Valutarisiko

Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70 % av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er pr. 31.12.2016 eksponert for valutarisiko gjennom to av sine aksjefond som investerer i utlandet. Disse utgjør 20,8% av forvaltningskapitalen. Hoveddelen av eksponeringen er valutasikret.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da den til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelsener. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldene forskrift, utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 8 - FORDRINGER

	2016	2015
Premiefordringer	2 258	6 305
Fordring på selskap	63	0
Fordring forvalter	2 345	2 074
	<u>4 666</u>	<u>8 379</u>

NOTE 9 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

	2016	2015
Uhevet pensjon	66	0
Forskuddstrekk	2 912	2 702
Arbeidsgiveravgift	7	5
Leverandørgjeld	215	121
Gjeld til forvalter	207	156
Øvrig gjeld	289	0
	<u>3 696</u>	<u>2 984</u>
Betalbar skatt	200	250
	<u>3 896</u>	<u>3 234</u>

NOTE 10 - SOLVENSARGIN

	2016	2015
Innskutt kjernekapital	72 292	72 292
Opptjent egenkapital	194 407	158 948
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-29 532	-20 277
Netto ansvarlig kapital	<u>237 167</u>	<u>210 963</u>
50% av risikoutjevningfond	9 528	4 076
50% av tilleggsavsetning	2 495	0
Sum annen solvensmargin kapital	<u>12 023</u>	<u>4 076</u>
Solvensmargin kapital	<u><u>249 190</u></u>	<u><u>215 038</u></u>
Minstekrav til solvensmargin	145 289	135 870
Samlet solvensmargin kapital i % av solvensmargin krav	172 %	158 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen**

	2016	2015	2014	2013	2012
Verdijustert avkastning	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %	10,0 %
Realisert avkastning	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %	10,0 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2016	2015	2014	2013	2012
Verdijustert avkastning	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %	10,0 %
Realisert avkastning	7,6 %	0,8 %	7,9 %	11,8 %	10,0 %

Da pensjonskassen har felles forvaltning vil verdijustert avkastning være like for kollektiv- og selskapsporteføljen

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

BKK Pensjonskasse forvalter fra 2016 både innskudds- og ytelsespensjonsordninger. Ytelsespensjonsordningene til BKK AS med datterselskaper, Sogn og Fjordane Energi AS med datterselskaper og Sognekraft AS er lukket for nyansatte, og ansatte etter lukningsdata har innskuddspensjon. Mange ansatte har i tillegg valgt å gå over til innskuddspensjon. Pensjonskassen forvalter også innskuddspensjonsordningene til disse foretakene.

Ytelsespensjonsordning:

Pensjonsordningen er en bruttoordning, tilsvarende de ordningene som gjelder i kommunal sektor. Pensjonskassens ytelser er alders-, uføre-, etterlatte- og barnepensjon. Pensjonene reguleres i henhold til regelverket for offentlig pensjon. Ordningen finansieres ved at medlemmene innbetaler 2% av pensjonsgrunnlaget. Det øvrige premiebehovet dekkes av selskapene.

Pensjonskassen forvalter ytelsespensjonsordningene for følgende selskaper:

BKK AS, BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS, BKK Nett AS, BKK Elsikkerhet AS, BKK Produksjon AS, BKK EnoTEK AS, BKK Varme AS, BKK Energitjenester AS, BKK Fiber AS, Validér AS, Fjordkraft AS, Sunnhordland Kraftlag AS, Tafjord Kraft AS, Tafjord Kraftproduksjon AS, Tafjord Marked AS, Tafjord Kraftvarme AS, Mørenett AS, Sognekraft AS, Vestavind Kraft AS, Vestavind Offshore AS, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Kraft AS, SFE Nett AS, SFE Produksjon AS, Sunnfjord Energi AS og Etrygg AS.

Innskuddspensjonsordning:

Pensjonsordningen (inklusive pensjonskapitalbevis) forvaltes med investeringsvalg etter lov om innskuddspensjon. De ansatte kan selv velge mellom fire risikoprofiler. Ordningene har ulike innskuddssatser og premiebehov dekkes i sin helhet av selskapene. Etter nærmere regler ytes pensjon ved uførhet, etterlatte- og barnepensjon. Disse risikoytelsene er uten fripoliseopptjening.

Pensjonskassen forvaltet per 31.12.2016 innskuddspensjonsordningen for følgende selskaper:

BKK AS, BKK Marked AS, BKK Kundetjenester AS, BKK Nett AS, BKK Elsikkerhet AS, BKK Produksjon AS, BKK EnoTEK AS, BKK Varme AS, BKK Energitjenester AS, BKK Fiber AS, Validér AS, Sognekraft AS, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Kraft AS, SFE Nett AS og SFE Produksjon AS.

Antall medlemmer i pensjonsordningene fordeler seg på:

	Ytelse	Innskudd
Aktive	1 418	591
Uførepensjonister	99	
Øvrige pensjonsmottagere	1 239	
Oppsatte rettigheter	1 936	
Totalt forsikrede	4 692	591

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehyppheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 3,7 millioner kroner på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 prosent i uførehyppheten vil være en økning i premiereserven på 9,2 millioner kroner. Tilsvarende vil en permanent 10 prosent reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på 80,9 millioner kroner.

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

Ytelse med investeringsvalg	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Supplerende avsetning	Premiefond
1. Inngående balanse	2 945 013	0	0	363 489
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	160 622	0	0	-249 021
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	0	0	0	169 309
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	10 352
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	160 622	0	0	-69 360
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	0
3.2. Overføringer til/fra selskapet	-25 405	4 989	0	236 646
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-25 405	4 989	0	236 646
4. Utgående balanse	3 080 230	4 989	0	530 775

Innskudd med investeringsvalg	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Supplerende avsetning	Innskudds- fond
1. Inngående balanse	0	0	0	0
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	12 160	0	0	-12 590
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	0	0	0	0
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	553
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	12 160	0	0	-12 036
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	0
3.2. Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	12 623
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0	12 623
4. Utgående balanse	12 160	0	0	587

NOTE 15 - PREMIEFOND

Bevegelser i premiefond	2016	2015	2014	2013
Premiefond 01.01.	363 489	404 524	345 704	337 090
Innbetalt til premiefond	236 646	189 405	106 547	33 163
Overført fra andre ordninger	5 457	812	0	0
Overført til andre ordninger	-13 373		0	0
Belastet premie	-243 034	-229 076	-213 315	-225 150
Fordring premie	-5 178	1 040	5 265	-9 129
Tilført premieres for fratrådte	0	0	49	13 798
Tilført ved AAP	0	0	0	0
Premieristorno	0	0	79	0
Garantert rente	7 106	6 493	6 264	4 728
Resultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	179 662	6 787	153 932	191 205
Til dekning av negativ renteresultat	0	-16 496	0	0
Premiefond 31.12.	530 775	363 489	404 524	345 704

Fordeling av premiefond per 31.12 per medlemsselskap	2016	2015	2014	2013
SFE Produksjon AS	10 356	3 297	3 704	6 564
BKK Produksjon AS	51 573	29 316	41 928	39 578
BKK Nett AS	156 155	114 330	128 171	110 303
Tafjord Kraftproduksjon AS	5 332	1 725	3 918	3 650
SKL AS*	38 750	24 861	22 442	17 887
BKK AS	100 485	79 797	76 847	55 143
Fjordkraft AS	22 836	13 424	19 119	16 131
Tafjord Kraft AS	13 289	11 603	10 161	7 012
BKK Kundetjenester AS	6 531	3 974	4 385	4 083
SFE AS	5 658	4 345	6 342	4 834
SFE Nett AS	23 785	11 263	15 571	12 097
SKL Marked AS	0	5 063	5 144	5 164
Sognekraft AS	17 389	11 450	12 884	10 854
BKK Marked AS	9 789	7 128	8 043	8 457
Mørenett AS	31 446	20 885	18 490	17 706
SFE Kraft AS	1 435	659	827	1 557
Tafjord Marked AS	2 524	683	2 453	3 209
BKK Energitjenester AS	4 248	2 764	3 028	2 810
Tafjord Kraftvarme AS	2 762	268	2 065	2 090
SKL Nett AS	0	8 310	8 315	7 785
BKK Elsikkerhet AS	3 795	2 060	2 188	2 269
BKK Fiber AS	4 979	3 949	3 149	3 305
Tafjord Elektro AS	0	0	0	480
Vestavind Offshore AS	1 165	1 033	1 065	998
BKK Varme AS	1 975	1 198	1 279	1 313
Vestavind Kraft AS	759	367	491	426
Validør AS	156	0	19	0
Etrygg AS	199	65	104	0
Sunnfjord Energi AS	9 061	-327	2 391	0
BKK EnoTEK AS	4 345	0	0	0
Premiefond 31.12.	530 775	363 489	404 524	345 704

* SKL AS er beståv av tidligere SKL AS, SKL Produksjon AS og Haugaland Kraft Produksjon AS

Bevegelser i innskuddsfond	2016
Innskuddsfond 01.01.	0
Innbetalt til innskuddsfond	12 623
Belastet innskudd	-11 838
Belastet annen premie	-1 883
Overført reserve	0
Fordring premie	1 132
Garantert rente	0
Overskuddsdisponering	553
Innskuddsfond 31.12.	587
Fordeling innskuddsfond per medlemselskap:	2016
BKK Produksjon AS	157
BKK Nett AS	158
BKK AS	88
BKK Kundetjenester AS	9
Sognekraft AS	68
BKK Marked AS	20
BKK Energitjenester AS	17
BKK Elsikkerhet AS	6
BKK Fiber AS	19
BKK Varme AS	5
Validèr AS	2
BKK EnoTEK AS	39
Innskuddsfond 31.12.	587

NOTE 16 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNTEKTER

	2016 Ytelse	2016 Innskudd	2016 Sum	2015
Premie	219 076	12 980	232 056	220 293
Kostnadspremie	6 810	741	7 551	6 370
Rentegarantipremie	14 554	0	14 554	2 413
Fortjenesteelementpremie	2 594	0	2 594	0
Sum forfalt premie	243 034	13 721	256 755	229 076

NOTE 17 - GJENFORSIKRING

For 2016 var det inngått katastrofereassuransavtale med Arch Re. Forsikringen dekker utbetalinger ved død og uførhet forårsaket av én hendelse der to eller flere personer dør eller blir ufør. Forsikringen gjelder dersom erstatningene overstiger 7,5 mill. kroner. Øvre grense er 150 mill. kroner per skadebegivenhet. Maksimal nettoskade pr. medlem er 12 mill. kroner. Premie for 2016 var 195 tusen kroner.

NOTE 18 - OVERFØRINGER TIL ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2016	2015
Overført premiereserve til andre	57 048	0
	57 048	0

NOTE 19 - SPESIFIKASJON AV UTbetalte PENSJONER

	2016	2015
Alderspensjoner	75 549	70 654
AFP	17 051	14 288
Uførepensjoner	7 643	8 544
Ektefellepensjoner	20 634	20 598
Barnepensjoner	536	445
Alderspensjon utbetalt av andre	-375	0
Pensjon utbetalt av andre	-9	-59
Samordning pensjoner	-2 150	-2 133
Sum pensjoner	118 879	112 337

NOTE 20 - TILFLYTTING FRA ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2016	2015
Reserve overført fra andre	31 643	142
Tilleggsavsetning overført fra andre	4 989	0
	36 632	142

NOTE 21 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2016	2015
<u>Selskapsportefølje</u>		
Honorar til forvalter	308	303
Sum	308	303
<u>Investeringsvalgportefølje:</u>		
Honorar til forvalter	4 593	4 028
Kontingenter	206	212
Administrasjonshonorar	5 866	5 526
Styrehonorar inkl. aga	103	86
Honorar lovpålagt revisjon inkl. mva	81	114
Honorar revisor andre tjenester utenfor revisjon inkl. mva	40	19
Betalingsformidling	100	52
Andre administrative kostnader	150	175
Sum andre kostnader	11 139	10 210

NOTE 22 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDELING

	2016 Ytelse	2016 Innskudd	2016 Sum	2015 Sum
Risikoresultat før reassuranse	20 889	1 117	22 006	26 857
Reassuranse premie	-195	0	-195	-235
Reassuranse erstatninger	0	0	0	0
Reassuranserresultat	-195	0	-195	-235
Netto risikoresultat etter reassuranse	20 694	1 117	21 811	26 622
Endring i erstatningsreserve	0	0	0	0
Annet	0	0	0	0
Risikoresultat	20 694	1 117	21 811	26 622
Renteresultat				
Netto finansinntekter				
Herav til kollektivporteføljen	260 506	322	260 828	26 690
Garanterte renter reserve	-84 090	-322	-84 412	-81 856
Garanterte renter premiefond	-7 106	0	-7 106	-6 493
Renteresultat	169 309	0	169 309	-61 659
Kostnadsresultat				
Innbetalt premie	6 810	766	7 576	6 370
Frigjort v/utbetalinger m.v.	4 784	0	4 784	4 503
Faktiske adm.kostnader	-10 448	-690	-11 139	-10 210
Administrasjonsresultat	1 146	76	1 222	663
Samlet resultat	191 150	1 193	192 343	-34 374
Premie for renterisiko	14 554	0	14 554	0
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	2 594	0	2 594	2 413
Fra/til tilleggsavsetninger	0	0	0	2 527
Netto resultat	208 298	1 193	209 491	-29 434
Disponering av tekniske resultater til premiefond	-180 215	0	-180 215	9 709
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over resultat	28 083	1 193	29 276	-19 725
Teknisk resultat fra regnskap			29 276	-19 725
Ikke-teknisk resultat			17 181	1 707
Resultat før skatt			46 457	-18 018
Skattekostnad			-91	-320
Resultat før andre resultatkomponenter			46 365	-18 338
Totalt resultat			46 365	-18 338
Disponert til/fra risikoutjevningfond			-10 906	-1 153
Disponert til/fra egenkapital			-35 460	19 491

NOTE 23 - SKATT**Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt**

	31.12.2016	01.01.2016
Resultat før skattekostnad	46 457	-18 018
+/- Permanente forskjeller	-11 192	-8 882
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-179 426	87 377
Benyttet fremførbart underskudd	0	0
= Grunnlag for årets skattekostnad	-144 161	60 478

Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel	11 825	44 521
Fremførbart underskudd	-690 975	-546 632
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-679 150	-546 302

Pensjonskassen bokfører ikke utsatt skattefordel da de ikke kan sannsynliggjøre bruken av denne.

Grunnlag formueskatt	70 803	138 906
Årets avsatte betalbare skatt	200	250
Endring utsatt skatt	0	0
Korreksjon tidligere år	-109	70
Årets skattekostnad	91	320

NOTE 24 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2016 på TNOK 249 270.

SFE Produksjon AS	5 484
BKK Produksjon AS	30 611
BKK Nett AS	56 066
Tafjord Kraftproduksjon AS	6 319
SKL AS	11 122
BKK AS	27 236
Fjordkraft AS	16 696
Tafjord Kraft AS	4 666
BKK Kundetjenester AS	3 170
SFE AS	4 787
SFE Nett AS	14 254
Sognekraft AS	7 859
BKK Marked AS	3 547
Mørenett AS	10 247
SFE Kraft AS	1 256
Tafjord Marked AS	4 590
BKK Energitjenester AS	2 044
Tafjord Kraftvarme AS	2 954
BKK Elsikkerhet AS	2 502
BKK Fiber AS	4 161
Vestavind Offshore AS	129
BKK Varme AS	1 166
Vestavind Kraft AS	665
Validèr AS	840
Etrygg AS	353
Sunnfjord Energi AS	17 348
BKK EnoTEK AS	9 197
Sum	249 270

NOTE 25 - ANSATTE, YTELSE OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Pensjonskassen hadde ingen ansatte i 2016.

Honorar til styremedlemmer for 2016 utgjorde TNOK 90

Styrehonorar er utbetalt til:

Catrine Gjedebø	Styremedlem	90
-----------------	-------------	----

Administrasjonshonorar til Gabler Pension Services AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen.

Daglig leder er ansatt i Gabler Pension Services AS og mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen.

Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsdeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen, ut over styrehonorar og ytelser fra tjenestepensjonsordningen som pensjonskassen administrerer.

Til styret i BKK Pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert BKK Pensjonskasses årsregnskap som viser et totalresultat på kr 46.365.000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av pensjonskassens slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om pensjonskasseets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonskassens ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 21. mars 2017
Deloitte AS

Bjørn Lyse Opdal
statsautorisert revisor